

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДУ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ
З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ МОЗ УКРАЇНИ»
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

МАТЕРІАЛИ
XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю

ІННОВАЦІЇ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ
ТА ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ
(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України
за допомогою відеоконференц-зв'язку)

16–17 травня 2019 року
м. Тернопіль

Тернопіль
ТНМУ
«Укрмедкнига»
2019

УДК 378.001.895:61(063)(477)

I-66

Відповідальний за випуск: проф. А. Г. Шульгай.

Інновації у вищій медичній та фармацевтичній освіті України (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали XVI Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 16–17 трав. 2019 р.) / Терноп. нац. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТНМУ, 2019. – 332 с.

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРИ ВИВЧЕННІ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ

Шевчук С.Г., Хомазюк В.А., Бичков О.А., Осташевська Т.Г.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Вступ. Сьогодні в Україні тривають процеси реформування медицини, які спрямовані на осучаснення лікувально-діагностичного процесу, соціальну і суспільну значущість, правові особливості та повинні відповідати вимогам спільноти до лікарської діяльності. Це потребує, в першу чергу, переосмислення медичної освіти, якісної підготовки професійних медичних кадрів шляхом реалізації компетентнісного підходу [1, 2]. Комунікативна компетентність є однією з найважливіших і передбачає особливі вимоги до особистості лікаря, його комунікативних здібностей та навичок, рівня культури, відповідальності. Вислів «слово, рослина, ніж» все ще залишається актуальним.

Основна частина. З 2018/2019 навчального року в Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця дисципліна «Професіоналізм та лікарська етика» викладається студентам другого курсу на кафедрі пропедевтики внутрішньої медицини. Студенти знайомляться з основами ефективного професійного спілкування, правового забезпечення професійної діяльності лікаря, основними моделями взаємовідносин в системі «лікар – хворий», типами пацієнтів та лікарів на клінічній базі кафедри в умовах реальної практики. Набуття базових навичок комунікації надзвичайно важливе перед початком практичних занять з клінічних дисциплін: догляду за хворим, пропедевтики внутрішньої медицини, сестринської практики та ін. В палатах студенти спостерігають за викладачем, його професійною лікарською діяльністю і можуть спроектувати деонтологічні прийоми на власну поведінку. Соціологи вважають [2], що перш за все студенти сприймають манеру поведінки, зовнішні ознаки деонтологічної діяльності, ніж суто професійну лікарську підготовку викладача.

Уміння спілкуватись забезпечує довіру у відносинах з пацієнтом, ефективність лікувально-діагностичного процесу. Перший досвід самостійного професійного спілкування з пацієнтами студенти набувають під час практики з догляду за хворими, а в подальшому при вивченні пропедевтики внутрішньої медицини. Майбутні лікарі опановують правила професійної поведінки, початкові етапи комунікації: зовнішній вигляд, привітання, знайомство та отримання інформованої згоди на виконання певних дій. Ці навички допомагають не тільки при спілкуванні з хворими під час практичних занять та самостійної роботи, але і враховуються на об'єктивному структурованому клінічному іспиті (ОСКІ).

Комунікативність передбачає формування навичок спілкування з різними типами особистості, вміння контактувати, формулювати правильні питання, слухати і чути пацієнта, контролювано реагувати, бути толерантним і залишатись в межах свого професійного іміджу лікаря. Функції спілкування можуть бути різними: контактна,

інформаційна, координаційна, розуміння, маніпулятивна, і на кожному етапі комунікації вони можуть бути використані для досягнення мети. Необхідно враховувати особистість пацієнта, зважати на його рівень культури, освіти, інтелекту, знайти підхід до нього, спілкуватись однією мовою. З іншого боку, існують типові алгоритми професійного спілкування лікаря в різних клінічних ситуаціях, які використовуються в США та інших країнах при складанні ОСКІ. Наприклад, повідомлення поганих новин, пояснення певних видів лікування та ін. На нашу думку, навчати студента звичайно слід і на власному прикладі – продемонструвати різні комунікативні навички та запропонувати знайомство зі стандартними алгоритмами, таким чином поступово формувати у них власний стиль спілкування, адже лікар не може догматично дотримуватись вказівок та настанов. Студенти повинні самостійно працювати в палатах з пацієнтами під контролем викладача, з наступним обговоренням та оцінюванням.

Для комунікативної компетентності необхідно мати самостійне мислення, уміння передбачати наслідки, слід відпрацьовувати комунікативну толерантність і емпатію. Важливо пам'ятати, що спілкування може бути вербальним і невербальним. При невербальному спілкуванні слід враховувати гучність голосу, інтонацію, паузи в розмові, зоровий контакт, позу, міміку, стримані жести, рукостискання. Все повинно бути спрямоване на контакт, спонукальну дію, взаєморозуміння. Необхідно навчати студентів спілкуватись з пацієнтами, а не тільки проводити розпитування, тому комунікація з хворими на практичних заняттях має здійснюватися саме у вигляді діалогу.

Висновки. Комунікативну компетентність студента-медика доцільно формувати разом із фаховою компетентністю поетапно впродовж всіх років вивчення внутрішньої медицини. Необхідно виховувати вміння ефективного професійного спілкування, починаючи з перших клінічних навичок, що засвоюються на кафедрі пропедевтики внутрішньої медицини і будуть сукупно визначати рівень професіоналізму. Важливою складовою успіху є відпрацювання комунікативних навичок в умовах реальної клінічної практики, наслідуючи приклад компетентного лікаря-викладача.

Література

1. Whitcomb M.E. Transforming medical education: is competency-based medical education the right approach? // *Academic Medicine*. – 2016. – Vol.91, N5. – P.618-620.
2. Choudhary A., Gupta V. Teaching communications skills to medical students: Introducing the fine art of medical practice // *Int J Appl Basic Med Res*. – 2015. – Vol.5 (Suppl 1). – P.S41-S44.